

bevat, bleek niet instaat een sterk insectenbezoek te lokken. Ik heb trouwens toch het idee gekregen, dat het een arm insecten jaar is geweest. Een groote bocht in de dijk was geheel begroeid met *Mosterdplanten*. Al uit de verte kwam je de geur tegen waaien. Uit Blokzijl komen nog wel menschen om hier de vruchten te verzamelen en uit het zaad zelf mosterd te slaan. Vermeldenswaardig is zeker ook de vondst van waterpunge. Een plant, die ik hier heelemaal niet verwacht had, was *Poelruit*. Ik dacht, dat de grond er te zout voor was. Tusschen Blokzijl en Vollenhove groeiden op de niet meer met graniet of bazalt beglooid dijk talrijke exemplaren van de *Kattendoorn* (*Ononis spinosa*) wat een prachtig gezicht was. Een enkele maal was de kleur der bloemen wit. In gezelschap van de *Kattendoorn* groeide de *Kruisdistel* (*Eryngium compestre*).

De Flora der Voorst, draagt natuurlijk een geheel ander karakter. Niet alleen dat de bodem er geheel uit zand bestaat, maar hier en daar zelfs uit grind. Tot bijna vlak aan zee toe is de grond in cultuur gebracht. Vooral rogge en aardappels wordt verbouwd. Tusschen de aardappelplanten groeiden overal *Galinsoga parviflora*. De tuinman van Oldwijkenborgh vertelde ons, dat het hier gekomen was, met het „daak” (d. i. aangespoeldriet e. a. planten), dat als mest op de akkers gebruikt wordt. Aan de kust zelve groeide een echte zandflora, waarvan ik alleen het daar talrijk voorkomende *Hazepootje* noem. Ook *Zeepostelijn* ontbrak er niet.

En dan het Ambt-Vollenhove! Niet gauw zal ik ze vergeten, de zwerftochten, die ik door dit mooie landschap gedaan heb. Veel „Kloosterplanten” komen er voor in de bosschen behorende bij de oude kasteelen. Op de muren die langs vele straten van Vollenhove staan, groeit overal het *muurvarentje* (*Asplenium Ruta-muraria*) en daartusschen een enkel *Steenbreekvarentje* (*Aspl. trichomanes*). Op de ruïne van Toutenberg groeit het *Muurleeuwenbekje*, en aan de voet *Wolfpooten*. Maar nu dwaal ik van mijn onderwerp af. Mijn bedoeling was U een indruk te geven van de rijke flora langs de Zuiderzeekust in Overijsel. Niet minder rijk bedeed zijn de plassen en uitgestrekte rietmoerassen. Trouwens ieder, die een open oog heeft voor de mooie natuur zal er zijn hart ophalen, ook al was het alleen dat hij zijn oog naar het steeds wisselend spel der zee 's nachts beschenen door de stille maan, 's avonds door de nu eens in hel oplaaiende vlammen, dan weer in zachte kleurenmengeling ondergaande zon, waarbij hem onwillekeurig te binnenschieten de woorden van Goethe: „Auch im Scheiden gross!”

Groningen, Augustus '19.

H. J. VENEMA.

HET LEVEN DER DUIZENDEN.

maan, 's avonds door de nu eens in hel oplaaiende vlammen, dan weer in zachte kleurenmengeling ondergaande zon, waarbij hem onwillekeurig te binnenschieten de woorden van Goethe: „Auch im Scheiden gross!”

Groningen, Augustus '19.

H. J. VENEMA.

HET LEVEN DER DUIZENDEN.

van de indroging der duinen door de waterleiding, zitten vol bladluizen, en je kunt niet door de boschjes schuiven of je zit onder de mieren. Platgelopen weggetjes voeren naar de berkenstammen. 'n Leuk gezicht is het altijd zoo'n mier 'n bladluis te zien betrommelen met haar sprieten. Gauw het vergrootglas er bij, de mier zet zich wel even in gevechtingspositie en spuit wel mierenzuur tegen dat vreemde ding boven haar, maar na eenige oogenblikken is zij er aan gewoon, en begint weer te bedelen en te likken, totdat de witte ringen van het bindweefsel tusschen de chitineren zichtbaar worden, zoo vol laadt zij haar krop, die in het achterlijf zit. Onderwijl zien we een gamma uiltje met uitgestoken tong ook snoepen van de zoete uitwerpselen der bladluizen, die de druppeltjes op de berkebladeren laten vallen. Er zijn dus meer liefhebbers.

'k Ga weer liggen langs de heerbaan. Als je wilt zien, hoe het staat met je kennis van de entomologie, dan moet je eens probeeren, of je al die cadavers kunt herkennen, waarmee de roode boschmier sjouwt. Het is het lichaam van een sprinkhaan, waarvan pooten en vleugels afgebeten zijn; schild en achterlijf van een mestkever; bladwesplarven en rupsen worden slap daarheen gedragen, tallooze doode mierenlichamen van soortgenooten en vijanden worden met de stevige kaken vervoerd. Allerlei interessante tafereeltjes worden hier afgespeeld. Ik krijg visite. Een heer en een dame met veertien-jarig dochttertje houden me een uur gezelschap, zijn eerst griezelig, maar als ik ze op het een en ander wijs, toonen ze levendige belangstelling. Juist worden veel doode zwarte mieren aangevoerd. We gaan den grooten weg een eindje onderzoekend langs en zijn getuigen van een worsteling op leven en dood tusschen eenige zwarte mieren en veel roode. De roode partij is overwinnaar. Daarna zien we nog veel zwarte mieren, die bladluizen beazen op een meidoorn. Hier zijn de roode ook al ingeklommen. Wee den zwarten! Verscheidene worden het slachtoffer. Bij het heengaan zegt het meisje: „Pa, gaan we hier nog eens naar toe, ik vond het zoo leuk.”

Een anderen keer is het snikheet, middag.

Midi, roi des étés, épandu sur les dunes,

Tombe en nappes d'argent des hauteurs du ciel bleu.

Tout se tait,

neen, niet alles zwijgt. Gonzend vliëgen eenige graafwespen rond, die hun nestje hier hebben, in 't mulle zand vlak bij en aan dien afgebrokkelden kant. Opgepast! We zien een slanke *Ammophila* met een witte aardrups, een drukke *Salix exaltatus* zonder prooi, een vleugelloos wijfje van *Mutilla europaea* druk in het gloeiende zand scharrelen; *Oxybelus* heeft een vlieg te pakken. Een eindje verder, meer tegen Meyendel aan, ga ik ook wel eens liggen, en houd dan mijn *Bembex* in de gaten. Wat een heerlijke waarnemingen! Wat een afleiding! Lichaam en ziel ontspannen zich.

Mais si, désabusé des larmes et du rire,

Altéré de l'oubli de ce monde agité,

Tu veux, ne sachant plus pardonner ni maudire,

Goûter une suprême et morne volupté,

Viens! Le soleil te parle en paroles sublimes;

Dans sa flamme implacable absorte-toi sans fin;

Et retourne à pas lents vers les cités infimes,

Le coeur trempé sept fois dans le néant divin.

Dat Meyendel is heerlijk. 'k Ga altijd dat ééne plekje *Pirola*'s zien, die je hier nergens anders meer ziet en die ik in Breesaap volop zag staan. Zoo heeft *Campanula* ook nog maar een paar plekjes hier. En dan die altijd interessante Vogelnest-orchis, die zoo zonderling doet. Die groeit hier in Meyendel te midden van groene knolzwammen in een eikenpartijtje en wordt elk jaar door mij teruggevonden, als hij zoo wat uitgebloeid is, maar de heerlijke orchideeëngeur houdt hij.

Een andermaal zoek ik het meer aan een slootkant. Dan haal ik tegelijk wat *Daphnia*'s,

Cyclops en muggenlarven van *Culex pipiens* voor mijn aquarium. Een buitenkansje is het dan, als je millioenen van die éénoogen in een plasje vindt, overgebleven van een bijna drooggelopen slootgedeelte. Die droog ik en distribueer ze dan van den winter aan mijn visschen. Op de bloemen van *Leverkruid* zie je dan veel zweefvliegen met de eigenaardige vleugelteekening der *Syrphiden*, waarin de vena spuria. *Helophilus* en *Eristalis* boeien je door de mooie figuurtjes op hun lichaam. Op *Lysimachia* zit het vol groene bastaardrupsen, die ik nog niet thuis kan brengen. Ik had een paar rupsen van *Vanessa urticae* meegenomen, die me uiterst traag leken. Ik deed ze met wat brandnetelbladeren in een kistje en vond na eenige dagen tegen de rupsen aan bruine coconnetjes. Na een dag of tien ontwikkelde zich daaruit een sluipvlieg, die, volgens Oudemans, bleek te zijn *Phorocera concinnata*, met groote stekelharen aan het achterlijf.

Van die verrassingen heb je altijd, als je buiten loopt. Zoo is het een vreemd gezicht, als je op een zanderig weiland Avondkoekoeksbloemen aantreft, met zaaddoozen, waarin een geelbruine rups zijn kop gestoken heeft, om die leeg te peuzelen. Hij had donkerbruine v-vormige streepen op zijn rug. 't Bleek *Dianthoecia capsincola* te zijn. Zeepkruid in de nabijheid is ook al in de zaaddoozen aangevreten. 'k Heb dat zaakje een dag of wat in observatie gehouden en ook gevonden, dat sommige vrouwelijke van de Koekoeksbloemen, van buiten op de kroonbladen, maar veelal tegen het vruchtbeginsel aan, belegd waren met een of meer vlindereieren. Zouden hieruit de rupsen zich ontwikkelen en zou het vlinderwijfje zich nooit vergissen, dat ze de eieren op mannelijke bloemen deponceerde? Weer een ruim veld voor gissingen en waarnemingen, maar . . . de vakantie is voorbij en de stormloop begint opnieuw. Veel tijd om er naar te kijken zal ik niet overhebben. Maar ik heb in deze vakantie weer gezorgd, dat ik een schat verzameld heb, dien niemand mij ont-rooven kan. En het zal me gebeuren, dit weet ik zeker, dat een enkel woord, een gedroogde bloem, een simpel diertje, een enkele regel uit „De Levende Natuur”, me weer heerlijke, zonnige dingen voor de oogen toovert.

Scheveningen, Eind Augustus.

A. J. ROZEMEIJER.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

BOEKBESPREKING.

De eieren van onze vogels en hunne nesten, door Dr. P. C. BUEKERS, met 32 gekleurde platen en talrijke afbeeldingen in den tekst.

Een Engelsch boekje, pasklaar gemaakt voor Hollandsche verzamelaars. Maar hoe. De gekleurde afbeeldingen zijn goed, maar de foto's kunnen me niet bekoren; de cliché's, waarvan de meeste reeds voorkomen in een vroeger door dezelfde auteur bewerkt boekje: „Onze gevederde vrienden” naar Keartons „Our Bird Friends” lijken me al wat oud en versleten, daarbij geven Engelsche foto's vaak geen juist begrip van het typische van den neststand of -plaats in een Hollandsch landschap.

Wie zag er in Holland b.v. ooit een bontbekjes-nest tusschen rolkeien zooals op fig. 15. Er worden in dit werkje heel wat afbeeldingen gegeven van eieren welke we zelfs met de beste wil der wereld in Holland nooit zouden kunnen vinden, terwijl we er tallooze eieren van echte Hollandsche vogels tevergeefs in zoeken.

Ofschoon de auteur soms wel blijkt kennis genomen te hebben van wat er in de laatste jaren in ons land gevonden en geschreven is, staat de tekst toch vol met hinderlijke fouten. De scholekster legt veelal geen 3, maar in den regel 4 eieren. De goudplevier broedt allang niet meer op Ameland, op de laatste bekende broedplaats, de Peel wordt door ontginning en onvoldoende bescherming de toestand wanhopig, zoodat